

MINITIN ANA MOAN BOWI N

**ANA KATEBWI MA UOUA NI MANEABA NI
MAUNGATABU KIRIBATI**

22 NI MEEI 2020

MANEABA NI MAUNGATABU

AMBO, TARAWA

TAAN TEI AIKA A RINE AO TIBIIKA

Madam Speaker. Hon. Tangariki Reete

Mr. Pinto Katia	-	Makin
Mr. James Taom	-	Makin
Mr. Tinian Reiher	-	Butaritari
Mr. Alexander Teabo	-	Butaritari
Mr. Moannata lentaake	-	Marakei
Mr. Ruateki Tekaiara	-	Marakei
Dr. Kautu Tenua	-	Abaiang
Mr. Betero Atanibora	-	Abaiang
Dr. Teuea Toatu	-	Abaiang
Mr. Taoaba Kaiea	-	South Tarawa
Mrs. Shiu Fung Jong	-	South Tarawa
Mrs. Taabeta Teakai	-	South Tarawa
Mr. Boutu Bateriki	-	North Tarawa
Mr. Harry Tekaiti	-	North Tarawa
Mr. Terieta Mwemwenikeaki	-	North Tarawa
Mr. Tebao Awerika	-	Betio
Mr. Ioteba Redfern	-	Betio
Dr. Tinte Intinteang	-	Betio
Mr. Vincent Tong	-	Maiana
Mr. Koraubati Remuera	-	Maiana
Mr. Banuera Berina	-	Kuria
Mr. Martin Moreti	-	Aranuka
Mr. Ieremia Tabai	-	Nonouti
Mr. Bonteman Tabera	-	Nonouti
Mr. Taberannang Timeon	-	Tabiteuea North
Mr. Booti Nauan	-	Tabiteuea South
Mr. Taiaki Irata	-	Onotoa
Mr. Taneti Mamau	-	Onotoa
Mr. England Iuta	-	Beru
Mr. Batoromaio Kiritina	-	Beru
Mr. Ribanataake Tiwau	-	Nikunau
Mr. Tauanei Marea	-	Nikunau
Mr. Tekeeua Tarati	-	Tamana
Ms. Teima Onorio	-	Arorae

Mr. Bakaia Kiabo	-	Kiritimati
Mr. Jacob Teem	-	Kiritimati
Mr. Mikarite Temari	-	Kiritimati
Mr. Nantongo Timeon	-	Teraina
Mr. Tekiau Aretateta	-	Tabuaeran
Mr. Tewaaki Kobae	-	Tabuaeran
Mr. Tibanga Taratai	-	Banaba
Mr. Kariamakin Airu Christopher	-	Rabi Island Council

Kiraaka : Ao taiaoka tia bane n teirake. Ao tia kauka ara bowi aio ma te tataro.

Te tataro:

Te Atua ae moan te mwaaka ao akea tokim, ti kakoaua ma te nanorinano ni kainnanoan am kairiri iaon karaoan tibwangara buokira bwa ti na katikui bwaai ake a kaeti ma oin nanora n tabemaniira nako ao ti na kakaraoa are nanom ibukin kabwaiaia kaain Kiribati, ti butiko kona raonira n ara waaki ni karaoi tabera n te Maneaba ni Maungatabu aei ibukin ara botanaomata bwa e aonga ni kateimatoaki te rau, te eti ibukin neboakin mimitongin aram ae tabu, ti kaniiko aikai iroun Iesu Kristo ae ara Uea.

Tamara are I karabwa e na tabuaki aram e na roko Ueam e na tauaki am taeka iaon te aba n ai aron tauana I karawa anganiira te bong kanara ae tia ae tau iai ao kabwarai ara bure n aron ae ti kabwarai aia bure akana a bure nakoiria, ao tai kairira nakon te kaririaki ma kona kamaura man te buakaka Amen. Ao tia bane n tekateka taiaoka.

Ti a nakon ara bwai are imwina iaon te Ota Beba, ao ara bwai anne bon taekan te tua ni kaetieti mai iroun te Tibiika ibukin tewean ana moan bowi te Maneaba ni Maungatabu ae te Ka-12 ni Maneaba ni Maungatabu aio. Ao n aio ngkanne

Taan Tei ao e katabeaki iai te Clerk n te Maneaba ni Maungatabu ian te kibu are 4 te roki 1 tuan kairan ana bowi te Maneaba ni Maungatabu bwa e na wareka te kaetieti anne.

Ao n aron ae kam ataia Taan Tei ao te kaetieti anne ibukin tewean moan bowin te Maneaba ni Maungatabu aio ao e koreaki n taetae ni imatang ibukin te ongora nakon te botanaomata ao ti kataia ni keiaki n rairia nakon ara taetae ni Kiribati. Aio ngkanne aron tein te kaetieti anne ana moan tetere ni bowi ana Ka-12 ni Maneaba ni Maungatabu Kiribati, n te mwioko are I anganaki ian te kibu 17 te roki 1 n te Tua ae Maungatabu ibukin Kiribati ni ikotaki ma te tua ibukin kairan bowin te Maneaba ni Maungatabu,

Ngai ae Hon. Tebuai Uaai te Tibiika n ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati I rinea te bong ae te Kanimabong 22 bongin n te namwakaina ae Meei 2020 bwa te bong a e na moan waaki iai ana moan tetere te bowi ana Ka-12 ni Maneaba ni Maungatabu Kiribati are e na karaoaki n te Maneaba ni Maungatabu i Ambo i Tarawa, man te aoa 10 n te ingabong aio.

E bongina te kaetieti aio i Ambo n te 15 te namwakaina ae Eberi 2020. Kam bati n rabwa Taan Tei ao tia manga noora ngkanne ara bwai are imwina iaon te Ota Beba. Ao anne ngkanne Taan Tei are bon

taiboranakin te beba mai iroun te mataniwi are e kaira te rinerine. Ao n aron ae kam ataia Taan Tei iai te beba are e a tia n taiboranaki ae bebana 01/20. Te beba anne are e oti iai arami ibukin kamatoakimi iroun te mataniwi n rinerine bwa Taan Tei ngkami nakon ana Ka-12 ni Maneaba ni Maungatabu Kiribati. Kam bati n rabwa.

Ao mai ikai ngkanne tia manga nakon ara bwai are imwina n te Ota Beba are Nambwa 4 ngkana kam noria iaon ami Ota Beba ae mwakoro iai nambwa 4. Anne ngkanne are ti nang are ti nang roko iai are anakin ami berita ao ngkanne n te tai aio are kam bon ataia tao Taan Tei ake mai mwaina kam bon tanneiai are e na kaira ngkanne ara bowi are imwina bon te Tia Moti ae Rietata ma Chief Justice. Ma ngkai au kantaninga bwa e a tia n roko ao ti na butia ara Sergeant at Arms te tia tararua te rau bwa e a teirake n nako ni kaira ara Tia Moti. E rabwa.

Ao taiaoka Taan Tei imwain rokon te Tia Moti ao ngaia iai te naan Baibara aika a toka ikai uoua kam bon kinai ami Baibara ao iai ami beba ae n na angani ngkami ngkana n na wetea arami n Alphabetical Order kee man A tao ni karokoa tao W kee. Ao ngkana I wetei ngkami ngkanne I angani ngkami ami beba are ami beba ni Berita ao kam warekia kam tei ikai

ao kam warekia nako matan te Tia Moti kam katoka baimi iaon te Baibara taiaoka kam tia ni wareka ami berita arei ao kam a tiaina naba imatan te Tia Moti ao e tia ao kam a ruorikaaki naba temanna imwiin temanna. E reke kee e rabwa.

Hon.Chief Justice: Mr.Clerk of the Maneaba ni Maungatabu please would you please now call only Hon. Members of the Maneaba ni Maungatabu to take their Oath in the Alphabetical Order.

Interpreter: Ngaia nakon te Kiraaka koa taiaoka ni wetea Taan Tei aika a karineaki bwa e nang waaki te Katuea.

TE KATUEA

Kiraaka: Ao tia moanna ngkanne mai moa ikai ao tia butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Butaritari Hon.Alexander Teabo.

Hon.Alexander Teabo: Ngai Hon.Alexander Teabo I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ao tia butia te Tia Tei Hon.Banuera Berina.

Hon.Banuera Berina: Ngai Hon.Banuera Berina I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ao tia butia te Tia Tei temanna mai Kiritimati Hon. Bakaia Kiabo.

Ngai Hon. Bakaia Kiabo I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka : Ao tia butia te Tia Tei temanna mai Abaiang Hon. Betero Atanibora.

Hon. Betero Atanibora: Ngai Hon. Betero Atanibora I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni

Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Beru Hon. Bwatoromaio Kiritian.

Hon. Bwatoromaio Kiritian: Ngai Hon. Bwatoromaio Kiritian I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Tia butia te Tia Tei temanna mai Tabiteuea Maiaki Hon. Booti Nauan.

Hon. Booti Nauan: Ngai Hon. Booti Nauan I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Nonouti Hon.Bonteman Tabera.

Hon.Bonteman Tabera: Ngai Hon.Bonteman Tabera I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka

bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Tarawa Teinaieta ae Hon.Boutu Bateriki.

Hon.Boutu Bateriki: Ngai Hon.Boutu Bateriki I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Beru ae Hon.England Iuta.

Hon.England Iuta: Ngai Hon.England Iuta I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Tarawa Teinaieta ae Hon. Harry Tekaiti.

Hon. Harry Tekaiti: Ngai Hon. Harry Tekaiti I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Nonouti ae Hon.Ieremia Tabai.

Hon.Ieremia Tabai: Ngai Hon.Ieremia Tabai I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Betio ae Hon.Ioteba Redfern.

Hon.Ioteba Redfern: Ngai Hon.Ioteba Redfern I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na

karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Makin ae Hon.James Taom.

Hon.James Taom: Ngai Hon.James Taom I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Tia butia te Tia Tei temanna mai Kiritimati ae Hon.Jacob Teem.

Hon.Jacob Teem: Ngai Hon.Jacob Teem I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Abaiang ae Hon.Dr.Kautu Tenaua.

Hon.Dr.Kautu Tenaua: Ngai Hon.Dr.Kautu Tenaua I Berita

imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Maiana ae Hon. Koraubati Remuera.

Hon. Koraubati Remuera: Ngai Hon. Koraubati Remuera I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Tia butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Aranuka ae Hon. Martin Moreti.

Hon. Martin Moreti: Ngai Hon. Martin Moreti I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei ae karineaki mai Kiritimati ae Hon.Mikarite Temari.

Hon.Mikarite Temari: Ngai Hon.Mikarite Temari I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Marakei ae Hon. Moannata Ientaake.

Hon. Moannata Ientaake: Ngai Hon. Moannata Ientaake I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Teraina ae Hon.Nantongo Timeon.

Hon.Nantongo Timeon: Ngai Hon.Nantongo Timeon I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura

ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.
Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Makin ae Hon.Pinto Katia.

Hon.Pinto Katia: Ngai Hon.Pinto Katia I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Nikunau ae Hon. Ribanataake Tiwau.

Hon. Ribanataake Tiwau: Ngai Hon. Ribanataake Tiwau I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Marakei ae Hon.Ruateki Tekaiara.

Hon.Ruateki Tekaiara: Ngai Hon.Ruateki Tekaiara I Berita

imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai TUC ae Hon.Shiu Fung Jong.

Hon.Shiu Fung Jong: Ngai Hon.Shiu Fung Jong I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai TUC ae Hon. Taabeta Teakai.

Hon. Taabeta Teakai: Ngai Hon. Taabeta Teakai I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Onotoa ae Hon.Taneti Mamau.

Hon.Taneti Mamau: Ngai Hon.Taneti Mamau I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Tabiteuea Meang ae Hon.Taberannang Timeon.

Hon.Taberannang Timeon: Ngai Hon.Taberannang Timeon I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai TUC ae Hon.Taoaba Kaiea.

Hon.Taoaba Kaiea: Ngai Hon.Taoaba Kaiea I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira are e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na

karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Onotoa ae Hon. Taiaki Irata.

Hon. Taiaki Irata: Ngai Hon. Taiaki Irata I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Tabiteuea Meang ae Hon. Tarakabu Tofinga.

Hon. Tarakabu Tofinga: Ngai Hon. Tarakabu Tofinga I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Nikunau ae Hon. Tauanei Marea.

Hon. Tauanei Marea: Ngai Hon. Tauanei Marea I Berita imatan

te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Betio ae Hon. Tebao Awerika.

Hon. Tebao Awerika: Ngai Hon. Tebao Awerika I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia naba te Tia Tei ae karineaki mai Arorae ae Hon. Teima Onorio.

Hon. Teima Onorio: Ngai Hon. Teima Onorio I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia naba te Tia Tei temanna ae karineaki mai Tamana ae Hon.Tekeeua Tarati.

Hon.Tekeeua Tarati: Ngai Hon.Tekeeua Tarati I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Tabuaeran ae Hon.Tekiau Aretateta.

Hon.Tekiau Aretateta: Ngai Hon.Tekiau Aretateta I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna mai Tarawa Teinaieta ae Hon. Terieta Mwemwenikeaki.

Hon. Terieta Mwemwenikeaki: Ngai Hon. Terieta Mwemwenikeaki I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata

ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.
Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Abemama ae Hon. Tessie Eria Lambourne.

Hon. Tessie Eria Lambourne: Ngai Hon. Tessie Eria Lambourne I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Abaiang ae Hon.Dr. Teuea Toatu.

Hon.Dr. Teuea Toatu: Ngai Hon.Dr. Teuea Toatu I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Tabuaeran ae Hon.Tewaaki Kobae.

Hon.Tewaaki Kobae: Ngai Hon.Tewaaki Kobae I Berita imatan

te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Banaba ae Hon.Tibanga Taratai.

Hon.Tibanga Taratai: Ngai Hon.Tibanga Taratai I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei ae karineaki mai Butaritari ae Hon.Tinian Reiher.

Hon.Tinian Reiher: Ngai Hon.Tinian Reiher I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Betio ae Hon.Dr. Tinte Intinteang.

Hon.Dr. Tinte Intinteang: Ngai Hon.Dr. Tinte Intinteang I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Maiana ae Hon. Vincent Tong.

Hon. Vincent Tong: Ngai Hon. Vincent Tong I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki.

Kiraaka: Ti a butia te Tia Tei temanna ae karineaki mai Abemama ae Hon.Willie Tokataake.

Hon.Willie Tokataake: Ngai Hon.Willie Tokataake I Berita imatan te Atua ae moan te mwaaka bwa n na kakaonimaki man kaota au tangira ae e koaua nakon abara ae Kiribati ae inaomata ao e bura

ieta, ao n na karaoi naba au mwakuri ae te Tia Tei ngai nakon ana Maneaba ni Maungatabu Kiribati ian te eti ao te kakaonimaki. Hon.Chief Justice: A conclude oath taking by the Honourable Members of the House we shall now proceed to the next item on the agenda and that is the nomination of the candidate for the Speaker for the Maneaba ni Maungatabu. Mr.Clerk the nomination of candidate for Speaker of the Maneaba ni Maungatabu is now open.

Interpreter: Te Kiraaka e nang waaki ngkai rineakia ngkai taan kan rineaki nakon te nakoa n Tibiika.

Kiraaka: E rabwa Taan Tei ao ti nang waaki ngkanne nakon are e a tia ni katanoata te Tia Moti ae Rietata ao rineakin ngkanne te Tibiika ngkanne nakon te Maneaba ni Maungatabu, ao n aron are e a tia n taekinna te Tia Moti ae Rietata ao e a uki ngkai kam a kona ni kanakoa ami nomination nakoira ikai nakon te Taibora ao imwin anne ngkanne ngkana e reke ao tia waakina naba ngkanne are kam bon tataneiai are te karebaoki kee ao iai te baoki ngkanne are e mena i nuka anne. Ma tao n te tai moa aio ao tia butimwaea moa ami nomination e a butimwaea te Tia Moti ae Rietata. Kam rabwa.

Hon.Tekeewa Tarati: Te Tia Moti ae Rietata Taan Tei aika kam

karineaki, te Tia Babaire man te Party are Boutokan Kiribati Moa, Taan Tei ni kabane, Embassodors n aban tinaniku ake a mena iaon Kiribati, Taan Koroboki, Lawyers, taan matak, kaain Kiribati ni kabane ake kam a ongo bwanara n te tai aei. I a tabeka te bwana ni kamauri man ara Party ae Tobwaan Kiribati Party n uotarake aran ara aomata are e na kauaaba nakon te nakoa n Tibiika ibukin te aua n ririki ae imwaira.

I a moanna man taeka ni kamauri n ana tangira ao n ara Uea ae Iesu Kristo ao kam na bane ni Mauri riki. Mwiin ana rinerine ara Party ae Tobwaan Kiribati Party mwiin te naan karabino ni iango aika a mwaiti inanon bong aika a mwaiti ao I a kukurei ni uotarake aran ara tia kauaaba nakon te nako n Tibiika ae te Tebuai Uaai. Tebuai Uaai n aron ae kam ataia kaain te Auti ni Maungatabu ngaia ana Tibiika Kiribati inanon te Auti n Tei ae e a tia n nako ke inanon te aua n ririki ae e a tia n nako ao kam bon kina kaain Kiribati. Man taeka aikai ti anga bwanara n katekeraoi inanon ana tetere te Auti ni Maungatabu n te tai aei ma ana bau Kiribati are te Mauri, te Raoi ao te Tabomoa ko rabwa.

Interpreter: Ngaia nakon te Hon. Speaker Taan Tei aika a karineaki te naan Ambassodors, Taan Koroboki, Lawyers ao ake a bane n roko

inanon te tai aio, e teirake ni uota bwanaan te Party.

Hon. Chief Justice we have nominated Mr. Tebuai Uaai as our candidate for the Speakers position.

Hon. Tessie Eria Lambourne : Te Tia Moti ae Rietata, Taan Tei ae kam karineaki, Taan Koroboki iruwa ao kaaain Kiribati ake kam ongora n tamaroan te ingabong aei te bwana moa ni kamauri nakoimi n te ingabong aei kam na bane ni Mauri.

Ao I a tei ngkanne ibukin Boutokaan Kiribati Moa n anga aran ara aomata ibukin te kauaaba n te nakoa n Tibiika, te Tia Babaire n te Maneaba ni Maungatabu ian tuan kairan ana bowi te Maneaba ni Maungatabu kibu 6 roki 2 ao I anga aran ara aomata ae Nei Tangariki Reete 53 ana ririki ni maeu ao te tia ibuobuoki ngaia nakon aia botaki unainen Betio, ao bon kaain Betio kam bati n rabwa ao ara bwai n taai nako te Mauri, te Raoi ao te Tabomoa.

Interpreter: Hon. Chief Justice from Boutokaan Kiribati Moa Party we have nominated Nei Tangariki Reete as our candidate for the position of the Speaker.

Kiraaka : Ngaia Taan Tei e nakoimi riki ngkana iai ami Nomination.

Hon.Chief Justice: Two nominations there is nothing, no more nomination for the Speaker of the Maneaba ni Maungatabu is now closed.

Interpreter: A tia n rineaki aika ana kauaba nakon te nakoa n Tibiika ao ngkai e a in te nomination.

Kiraaka: Ngaia Taan Tei ao e rabwa ao e a in ami *nomination* ao ngkai ti nang waaki nakon are te kare baoki aongkoa te rinerine kee kam rinea ami Tibiika, ao iai te naan Ballot Papers aikai ao ti na tibwaia nakoimi ao kam na korea aran ami aomata are kam na rinea ti temanna kee, n aekan ngkana n na rinea Tebuai ko a ti korea naba aran Tebuai iaon are te rain are e space anne, ti na tibwatibwaia. Ao ibukin are ti kakoroa naba bukin te kantaninga are te kibu 3 te roki 6 iai te naan roki akekei ibukin te *secret ballot* ngkana kam tangiria ni bon karaoa te *vote* are ibukin te secret ballot kam bon kona naba ni bon karaoia ni bon tekateka. Ma iai naba te roki arei kam bon kona naba ni kabongana. Kam tia ao kam a karekea naba nanon te baoki aei taiaoka.

Hon.Tekeeua Tarati: Hon. Speker ao te Kiraaka imwain ae ti waaki n na bubuti e riai am secret ballot bwa ti na korea aran te aomata ke ti na X nakon am baoki, e aonga n ae e

nang safe guarded ana identity te tabo ni bai. Ko rabwa.

Kiraaka: Kam tataneiai Taan Tei are ti bon korea te ara kee e ang anne ae ti kakaraoia n taai nako, ti tuai bita ngkanne anne tao tia tiku moa n arona anne taiaoka.

Hon.Chief Justice:- The counting of the votes card as now been completed and it is now my greatest pleasure to announce the candidate who's score the highest and to be declared the successful candidate for the post of speaker of Te Maneaba n Maungatabu, Tebuai Uai for 19 votes and Tangariki Reete 25

I now declared Tangariki Reete as the new speaker, Mister Clerk deal now to usher in the elected Speaker of the House.

Kiraaka:- Ao ibukin te ongora nakoia kain Kiribati ao e a tia nako ngkanne aran Nei Tangariki bwa ai te Speaker ngkanne n ana Ka-12 n Maneaba ni Maungatabu Kiribati ibukin te ongora ngkanne, ao e a tia ni kanakoa ana katanoata Te Tia Moti ae rietata bwa ti nang wetea ngkanne te Tibiika ami Tibiika ae boou ao tia butia te *Sergeant at arms* ke te tia tararua te rau bwa ea nako ni wetea ami Tibiika ae boou.

Ngaia imwain rokon ami Tibiika ao aio te *parade paper* ao ngkana kam

kan nora te bwii ao ti kona n angani ngkami ke tao kam bon noria tao irouia ke tina kawakinna ao kam kona ni kakoaua ngkanne, Kam rabwa.

Tibiika:- I Tangariki Reete swear by almighty God that's I will faithfully bear true allegiance to the Independence and Sovereign Republic of Kiribati, that I will justly, faithfully and honestly carry out my duties as Speaker of the Maneaba ni Maungatabu of Kiribati.

Kiraaka: Ma ikai ngkanne ao tina anga ana maroro teutana ami Tibiika nna anganna te tai teutana aio imwain ae ti nakon ara bwai are imwina. E rabwa.

Tibiika: Kam rabwa Taan Tei ni kabane ao imwain ae I waaki nakon au maroro n te tai aei ao I a bon reitai ma kain abau n anga bwanau moa ni kamauri nakoimi ni kabane Taan Tei aika kam karineaki man abamwakoro aika kakaokoro ni ikotaki ma kain Kiribati ni kabane, ngkami aika kam roko ni kakoaua kanoan te bong ae rangi ni kakawaki aei. kam na bane ni mauri!

I kaitaua Te Uea ao te Atua ae mwaaka ibukin ana kantaninga are e anganira ibukin abara ae Kiribati inanon te tai aei, I kaitau ni kabane ngkami Taan Tei aika kam karineaki ibukin te onimakinaki are kam atia

n anganai bwa nna kaira iai ami Auti inanon te eti te kakaonimaki n akea te kaokoroaki inanon ara waaki n tautaeka ni inaomata, kam rabwa kam aita au ao nna karaoa tibwangau ma te nano n aine bwa eaonga ni bura ieta ara tua ae Maungatabu ao riki abara ae Kiribati nakon taai aika na roko. Kam bati n rabwa.

Kiraaka: Ara bwai ngkanne are imwina ane iaon te ota bebwa, katebenakoakin araia ami aomata ake ana kauabaa nakon te nakoa n Beretitenti.

Tibiika: I a tauraoi ni butimwaea te *nomination* ibukin ami Beretitenti man rabwata aika a mena inanon te Auti n Tei.

Hon. Tekeewa Tarati: Te Tibiika ae ko rine Madam Tibiika tia moanna ma taeka ni kamauri nakoim man ara bwatei ae Tobwan Kiribati n reitira n tamaroan teingabong aio, ko na mauri ara Tibiika ae ko karineaki, man mwiokoau man ara bwatei ae Tobwan Kiribati ao I a tauraoi n uotarake aran ara tia kauabaa nakon te nakoa ni Beretitenti n aron are tia bon tia naba ni katanoata n te rerio tabeua te bong n nako ae Hon. Taneti Maamau ana tia tei temanna Onotoa ao bon ngaia naba are Beretitenti inanon te aua n ririki ae toki, Te mauri, te raoi ao te tabomoa nakoira ni kabane. Ko rabwa

Hon. Tessie Eria Lambourne:- E rabwa Tibiika ao ai bon te bwana moa ni kamauri nakoim ara Tia Babaire ae ko karineaki ao ara taeka ni kakatekeraoi nakoim ibukin te Mwioko ae ti atia ngkai n anganiko ngaira Taan Tei bwa kona tararua ao ni kaira ara Maneaba ni Maungatabu inanon te aua n ririki ae imwaira, ao ni kaineti ngkanne ma kanoan ara ota bebwa te Tibiika ao mwakoro 32(2) n ara tua ae Maungatabu ao mwakoro 5(A) n ara tua ibukin rinean te Beretitenti ao e kukurei Boutokan Kiribati Moa n uotarake aran ara aomata ibukin te kauabaa n te nakoa ni Beretitenti ae Hon. Banuera Berina te Tia Tei ngaia man te abamwakoro ae Kuria, ara bwai n taainako naba Te mauri, Te raoi ao Te Tabomoa, kam rabwa.

Tibiika:- Iai riki te *nomination* mairoumi bwatei aikai uoua?

Ti tauraoi riki ni butimwaea te *nomination* mairoumi ti aoria ni waaki n are imwina.

Ngaia Taan Tei aika kam karineaki, tiaki kona ni waaki ni karokoa e koro mwaitin ami *nomination* ibukin ami *candidate* nakon te Beretitenti ae teniman mwaitina, tiaki kona ni kee iaan teniman ao tiaki kona n raka iaon aman, ngaia are ti bon tataninga naba mai iroumi.

Ngaia ngkanne ibukin ana babaire te kain tekateka ao nna bubuti bwa tina *break 10 minutes* ao tia manga oki ao ana *interpretation* Te kai n tekateka are e atia ni kanakoa bon teniman ae na riai n nako araia tinaki kona n kee iaan teniman ao tinaki kona n raka iaon aman, ngaia are tina *comply* nakon Tuan ara Auti anne ao tia *break* moa 10 *minutes* ao tia manga oki. Kam rabwa

10 MINUTES BREAK

Tibiika: Kam rabwa Taan Tei ao imwin ara break are 10 te miniti ao ti bon tiku naba ma tataningaakin ami nominations ake imwina.

Hon.Tekeeua Tarati: Te Tibiika ae ko karineaki imwin ara maroro n te break are ko anganiira ti kakaitau bwa ko a tia ni karekea ara tai ni manga maroro riki ao imwain ae ti kanakoa ara aomata ao ti bon kawenea moa nakoim bwa te bubuti n aron ae kakoauaki ian ara tua ae Maungatabu ao e na riai n aki kerikaaki ian te teniman ao e na aki raka iaon aman.

Ti bubuti am *ruling* bwa ngkana ti anga ara aomata ao kona kakoaua naba bwa e na anga ana aomata are teuana, bwa ti kakoaua bwa kanga ana *impact* ke rekereken te bwai aei, I taku bwa ko noria n te moan *vote* ae nako bwa akea ae kan anga ana

aomata ae kaka temanna riki bwa e rawa n riki are e na bwenaua taan rinerine ibukin ana aomata te Party teuana ma te Party teuana. Ngaia are ngkana ti anga ara aomata ao ngkanne e titebo ma e a mwakena naba are e a koro ian teniman ngkana arona bwa aki anga aia aomata kaain tarira ake kaain te itera are teuana.

Ngaia ti na bubuti am *ruling* imwain ae ti anga ara aomata ngkana ko kona ni kamatoa nakoiria bwa ti na anga ara aomata temanna ao temanna naba ana aomata te Party ao tia tauraoi naba nakon anne. Ko rabwa te Tia Babaire ae ko karineaki.

Tibiika: E rabwa te Tia Tei mai Tamana are e a tia n taetae man ana itera man te Party ae Tobwaan Kiribati ao inanon te break ae ti a tia n anga ae 10 te miniti I a tia ni karauai ni maroro ma au taan au *Legal Counsels* ao tia roko ni kabwaranakoan te kantaninga are e wene n ara tua ibukin rinean te Beretitenti ae kangai, bwa I taraia bwa te tua ae wene ngkai eti n aron ae kam ataia bwa teniman ke e na aki raka iaon aman.

Ngkana ti karaua n taraa te tua aei ao te kantaninga ae ti mena n te tai aei bwa ti nang rinea ana Beretitenti Kiribati n te tai aei ao I tangiria bwa kabwaranakoana iroura e kangai, bwa ti na butimwaea uoman man

ami itera uoman n te tai aei ao tia kona ni waaki nakon are imwina. Bwa te tua aei kabwaranakoana man ami taibora e na *apply* ngke arona bwa teniua te Party inanon te Auti aei. Ma kai bon ti uoua ao I a kanakoa au babaire ngkanne n te tai aei bwa tia butimwaea ake ami *nominations* ake uoman. Kam rabwa. Iai ae iai ana titiraki n ana babaire te kaintekateka. Te Tia Tei mai Kuria ae ko karineaki.

Hon.Banuera Berina: Ko rabwa te Tia Babaire ao te Tia Babaire ti kaitaua aron ana kabwarabwara ana Lawyer te Auti n Tei n aron kabwaranakoan te tua aei. Kanga e bon bati te tabeaianga man ara itera te Tia Babaire bwa e aki mwakoro ikanne ae e na ti *apply* teniman ngkana teniua Party, e bon rangi ni itiaki te tua aio n aron tarakina iroura te Tia Babaire. E aki rekereke ma te Party n te Auti n Tei aio ana babaire Kiribati n ana tua ae maungatabu bwa e na riai ni iai teniman mai inano.

Aio te Tia Babaire ti aki te *rules* aio te *election of the President Act* aio bon te tua ngaia are ti rawa n riki bwa te rabwata aio bwa kanga bon te rabwata te tia karao tua te Tia Babaire, e rawa bwa bon anne tabeaiangara iai te Tia Babaire. Te Tia Babaire ao ti kan butia ngkai I a teirake ikai te Tia Babaire ti kan butimwaea ana tabeka Tobwaan Kiribati te Tia Babaire are I a tia n

tabekia. Kanga ara iango n aikai te Tia Babaire kona anganiira te tai teuana bwa e aki mena ao anne ara tai ni maroro ma kaain tera Tobwaan Kiribati bwa ti aonga ni bwaranako man te *stalemate* aio te Tia Babaire. Ko rabwa.

Tibiika: E rabwa ngaia te Tia Tei mai Betio ae ko karineaki.

Hon.Tebao Awerika: Ko rabwa te Tia Babaire ao te bwana moa ni katekeraoi nakoim ngkai ko a riki bwa te Tibiika ae boou, ao te Tia Babaire otau man ana maroro te Tia Tei ae karineaki mai Kuria ao e a butimwaea te iango are te kauoman ngkana eti otau ao ngkanne tao e a kona ni waaki. Ko rabwa.

Tibiika: Anne bon ana babaire te kain tekateka ma are ti bon butimwaea te iango mai iroumi naba Taan Tei bwa kanakoraon butin ara Auti, ma te bwai ae I noria iai bwa I aki kona n taumatoai ngkami bwa kam na kakoro nanon te tuai aei bwa kam na kanakoa temanna riki ami aomata, ao anne bukina ae I kanakoa iai au babaire anne. ma ngkana arona bwa ngaia iai ami kona ni boraraoi iaon aei, bwa are e nang butimwaeaki man ana kain tekateka te Auti n Tei.

HE.Taneti Mamau: Ko rabwa te Tia Babaire ao I a rimoana au maroro ma te bwana ni kakamauri ao ni katekeraoi riki nakoim n nakoam ae

moan te kakawaki ibukin te botanaomata ao ibukin te Atua. Ao tia kamaurira ni kabane kam na bane moa ni Mauri. Ao e rabwa kanga kaieiean te maroro iaon tera are imwin aei ao I ongora ana maroro te Tia Tei mai Kuria ao e koaua are e aki rang teretere n te tua aongkoa ai teniman ae e na angaraoi inanon kanga te naan Party, ae e teretere n te tua bwa e ti kaota te mwaiti ae teniman ma e na aki kee ian teniman ao e na aki raka iaon aman. Ma kanga otau n am *ruling* ni kaeka ara bubuti kanga otau bwa e na rangi ni bebete kakoroan te ware ae teniman ngke teniua te Party ao a nako naba teniman bwa are e a koro naba te *minimum* are e tangiraki, ma are ngaia are kanga anne otau n am *ruling* ngke ko anga ae I taku bwa kanga koa karaoia e ngae ngke tao e aki raoi kaea nanon te tua ibukin rinean te Beretitenti, man aron are e teretere ian te mwakoro ni 5 riki te kaoti nano, ke katebenakoaia taan kauaba n te mwakoro 5 ane e teretere ian te tua anne A nakon D ao anne ngkanne ae kanga e a karika ngkanne kanga te beti ngkai te Auti n tataninga otinakon te babaire ae kanga ngkana e aki kaea raoi nanon te tua kanga ti na boraraoi iai.

Ao kanga otau n ana boraraoi te Tia Tei mai Kuria are e tabekia are kanga ti moan kaotia ngkana eti otara anne n aron are e tabekia te

Tia Tei mai Betio. Ma ngkana ko kariaia ao tao ngkana ko anganiira te break ngkana e boraoi ma nanom bwa ti na nako riki ni karaua ni maroroakinna ao tao ngkana ngaira tia tauraoi, kanga otara a tuai n tauraoi kaain Boutokaan Kiribati Moa Party ni kanakoa temanna ke aia kauoman n aomata. Ngaia are ngkana e boraoi ma nanom Tibiika n te bubuti ao te karinerine ngkana ko anga riki te break ti aonga ni manga bon nako ni maroro ao ti karekea riki aia tai kaain Boutokan Kiribati Moa Party bwa ti aonga n are ti roko imwina ao tia bane ni boraoi ke ni kaea nanon ane kanga am *ruling* are ko a tia ni kanakoa ni kaeka te bubuti ao ko rabwa.

Tibiika: Ngaia Taan Tei I a tia ni kakauongo man itera aika uoua ao I kakoaua bwa aei tibwangara ngaira kaain te Auti n Tei ae nang kakawaki bwa a bon ingainga kaain Kiribati ni kan ataia bwa antai aia aomata ae e na tauraoi nakon te nako ni Beretitenti, ao ti kakoaua bwa n aron are kam taekinna ao te tua e bon kabwarabwara bwa teniman e na aki kee ian teniman ao e na aki raka ian aman. Ma kabwaranakoan te tua nakon ae riai ibukina bwa ti ataia bwa ti uoua te Party ngkai ae e mena inanon ara Auti n Tei aei ao I aki kona ngai ae te Tibiika kanga n taumatoai ngkami bwa kam na kona n anga ami aomata ni kakoroa te ware are e kaineti nakon te tua aei.

Ma ibukina bwa iai te boraraoi ni iango iroumi ae kam a tia ngkai taekinna bwa kam tauraoi ni boraraoi bon iroumi ni Party aika uoua aikai ao n na butimwaea anne, n na angani ngkami ti 5 te miniti bwa kam na karaoa ami boraraoi iai ao ngkana ti oki ao tia waaki naba nakon are imwina ao I a kabwara moa te Auti.

5 Minutes Break

Tibiika: Ngaia ngke ti break ao iai ngkoa kanga te kantaninga are kam na boraraoi I a kanakoa ngkanne te maroro nakoimi.

Hon.Tekeeua Tarati: Madam. Speaker e a tia n oti bwanaan ara Party n aron are I bon moan taekinna mai mwaina ti a tauraoi n anga ara kauoman *nomination* ma imwain anne ao tia bon bubutiko te Tibiika bwa kona bon kanakoa am *ruling* nakoiria bwa ana bane n ongo kain te Auti ao kaain Kiribati bwa are ti anga ao ana anga naba tarira ma mwanera ake n te itera are teuana, ti a tauraoi bwa tia katuka aio nakoim.

Hon. Tessie Eria Lambourne : Te Tibiika n na ti taetae bwa n tain te break ao e reke ara tai ni maroro ke au tai ni maroro ma te Tia Babaire n Tobwaan Kiribati ao e a tia ni wene

ara boraraoi ao ngaia tia tauraoi ngkanne ni kanakoa kanoana. N aron are tia tia ni boraraoi ko rabwa te Tibiika.

Tibiika: Titebo ma akea te boraraoi ae oti man uaitera ao e nang kanakoa ana babaire te kain tekateka ao e kangai Ibukina bwa te tua e aki kona ni kairoroaki mai irou, bwa n na tuangi ngkami bwa kam na kakoroa te mwaiti are e kantaningaia are e na aki kee ian tenimai ao e na raka iaon aman. Ao I kakoaua naba bwa tibwangara e nang kakawaki n te tai aei katian te babaire bwa e aoria naba n nako ara aomata are ana ongora kain Kiribati, bwa ana kauaaba nakon te tai ae na roko ibukin kairan Kiribati nakon te aua te ririki. Ao I kakoaua naba bwa ngkana ti na tiku n arora aei ma te kaiangatoa man te itera aei ae I angamaiu, i angataiu ae tangiria bwa ngkana e na anga ana aomata ao n na manga kairoroa arei bwa e na manga anga naba ana aomata I taku bwa e aki *practical* ara tua n anne. Akea au kona ngai ae te Tibiika ni kairoro bwa kam na kakoroa nanon te tua ae wene imatara aei.

Ngaia are e kangai au babaire n te tai ao I a *declare* nakoia kaain Kiribati ao I a butimwaea arana ana taan kauaba nakon te nakoa ni Beretitenti aika uoman man te Party ae Tobwaan Kiribati Party ae Hon.Taneti Mamau ao man te Party

ae Boutokaan Kiribati Moa Party ae Hon.Banuera Berina. Ao man au babaire anne ao tia anga uboana.

Kiraaka: Kamotirawaan te Auti nakon te tai are e na manga baireaki iai.

Tibiika: Kam rabwa Taan Tei ao imwain ae I kamotirawa te Auti nakon te tai are e na manga baireaki ao I kukurei n anga bwanaau ni kakao nakoimi Taan Tei aika kam karineaki ni kabane nakon ara lunch ae na karaoaki ke te katawanou n ara Auti n Tei a kairi ngkami Taan Tei ngkana e bwara aei, ao ni ikotaki ma ara iruwa ni kabane aika kam karineaki are kam roko ni kakoaua kakawakin te ingabong aei kakannaton aron ara bowi, inanon te ingabong aei.

Te kauoua ngkanne iai naba ara botaki ae e na boo n tairiki ibukimi Taan Tei aika kam karineaki bwa katonuan ao karineami ibukin kamatoaan raoi tauan nakoami ibukia ami botanaomata ao bon katekeraoan naba ami kain tekateka are e a tia n reke n te tai aei ami Tibiika ae boou ao riki bon katekeraoia ara taan kauaaba nakon te nakoa ni Beretitenti nakon te tai ae imwaira kam bati n rabwa kaain Kiribati ni kabane, ao kam na tekeraoi nakon bong aika imwaira inanon ana tai n rinerine te Mauri, te Raoi ao te Tabomoa iaomi ni kabane kam rabwa. Ao ibukin ami

rongorongo ao iai te rawetamnei a tauraoi ara Taan Mwakuri ni karaoia ibukimi bwa kanga kanikinaean te bong aei ao I a kukurei ni kabwara te Auti ni karokoa te tai are ti baireia iai kam rabwa.